

Hazardní hraní v Brně – situační analýza a strategie

Národní konference
Hazardní hraní v České republice v roce 2017.

Kateřina Škařupová, Pavel Nepustil, Jakub Černý

Časová řada

- až od r. 2014 – hazard v Národní strategii protidrogové politiky
 - Strategie protidrogové politiky města Brna na období 2011–2014
 - Strategie protidrogové politiky Jihomoravského kraje na období 2010–2018
- **2015 - obecně závazná vyhláška zakazující veškerá elektronická zařízení na území města s účinností od 1. 1. 2015**
- 2016 – poptávka magistrátu po zevrubné analýze (alkohol, tabák, gambling, drogy), stále platí tzv. loterijní zákon
- 2017 – zákon 186/2016 Sb. – regulační opatření směřující k prevenci rozvoje problémového hraní, jasnější pravidla a větší pravomoci samosprávám v rozhodování, jaké hry a v jakém rozsahu na svém území povolí
- 2017 – nová městská drogová strategie a akční plán

Závěry

- 1) Plánovat politiky a opatření je třeba s ohledem na lokální kontext a potřeby a s ohledem na ty, jichž se mají týkat.
- 2) Opatření mohou/budou mít nezamýšlené důsledky, které lze jen částečně předvídat/omezit.
- 3) Intervence a politiky nejsou neměnné.

Analýza

1. Jak ovlivnila regulace trhu množství hráčských příležitostí v Brně? Jaké to mělo dopady na hráčské strategie a strategie provozovatelů?
2. Co vzniká na místě heren?
3. Jaká další opatření lze na systémové úrovni samosprávy zavést, aby se zvýšila účinnost prevence a snížila se rizika?
4. Jak je na tom pomáhající síť?

Metody

- rutinně sbíraná data – MF, NMS, ÚZIS, závěrečné zprávy SPR
- extrapolace údajů z národních populačních odhadů na Brno
- rešerše lokálně provedených studií
- individuální a skupinové rozhovory s terapeuty a hráči v léčbě (lokální kontext, změny v dostupnosti hráčských příležitostí)

Trh s hazardním hraním

- v JMK a na národní úrovni trh s hazardním hraním roste
- Brno-město nejnižší počet technických her a her v kasinu na obyvatele
- Pokles příjmů města z hazardního hraní o 41 % mezi roky 2014 a 2015
- herny se přeměnily na sázkové kanceláře a sportovní bary (kurzové sázení a loterie)

Tab 1.: Změna v dostupnosti provozoven hazardního hraní, Brno-město (Mravčík et al., 2016).

	Počet 2014	Počet 2015	Změna v %	Počet na 10 tis. obyvatel 2014	Počet na 10 tis. obyvatel 2015
Technické hry	1498	698	-53,4	39,7	18,5
Provozovny	197	129	-34,5	5,2	3,4
(herny/kasina)	(161/36)	(117/12)			
VHP	41	6	-85,4	1,1	0,2

Efekt regulace I.

- nárůst internetového sázení

*„Hrozně důležitý bylo, když si pořídili ten chytrej telefon...Myslím si, že tohle už je vidět na našich klientech, že je to nový trend a je to pro ně zajímavý a jednoduchý, rychlý. A taky kombinujou klasický sázky s live sázkama.“
(terapeutka)*

- v léčbě přibývají sázkaři na úkor hráčů EHZ

„Teď bedny nejsou a jsou tam dva stroje, ty terminály, který ti to vyjedou, takže asi to nahradilo nebo pomalu nahrazuje klasický bedny.“ (terapeut)

Efekt regulace II.

- přesun EHZ za hranice Brna-města - kasino v Popůvkách u Brna, zamítnutý záměr v Podolí u Brna, herny v nákupních centrech (např. Olympia)

„Taxikář pro vás přijede kamkoli, přijdete tam a na kase vám to vyplatí zpátky. [...] Dřív, když byl poker nebo automaty na Vinohradech, a nebavilo vás to, tak jste si zajel kamkoli do města za někým na pivo. Ale jakmile toho člověka vyvezete do uzavřeného areálu, třeba do té Olympie nebo Rozdrojovic, tak si myslím, že já tam na 90 % zůstanu celou noc.“ (klient)

Efekt regulace III.

- vznik nelegálních heren (skrytý fenomén ve vyloučených lokalitách) + kvízomaty (jimž hráči méně důvěřují)

„[Kvízomaty] je vůbec nelákají, protože si jsou jistí, že z těch kvízomatů vydělávají ty společnosti. Že měli pocit, že z těch automatů je to spravedlivější.“ (terapeutka)

- přesun EHZ do kasin na klíčových místech (9 kasin, často na principu herny, na strategických dopravních uzlech)

„Když museli (hráči) přestupovat, tak nezvládli přestoupit. A teď, jak to už povolili, tak povolili dvě kasina a jsou na tom Hlaváku. Že je vlastně povolili na tom nejhorším místě, kde jsou na očích a jsou v uzlu, kde zvláště u těch rozjezdů je to blbý místo.“ (terapeut)

„Takže ano, v podstatě ten poker není na jakékoli úrovni, je to spíš taková zástěrka, čím se ty kasina hájí. Protože ty peníze, který oni mají jakože z pokeru, tak primárně vydělávají ty bedny.“ (klient)

Dopady na hráče

„Nepamatuju si nikoho, kdo by uvedl jako důvod, že mu teď zrušili automat, na který byl zvyklý, tak se rozhodl, že přestane. Mám spíš pocit, že ty, co chtěli přestat, to určitě podpořilo. Ti, co měli problém, že jim to malinko ujíždělo, tak když jim v hospodě zrušili automat, nepotřebovali jít jinam, a ti, co už to měli jako závislost, tak neměli problém dojet si dál.“ (terapeut)

„Oni byli spíše nadšení, že už kolem toho nemusí chodit. Nebo že z jejich hospody oddělali ten automat, že už pro ně nebyl problém tam jít na pivo. To ale víme od těch, kteří chtěli přestat.“ (terapeutka)

Léčba

- pomoc se dostane jen ke zlomku postižených
- nedostupná ústavní léčba

R1: „Teď Černovice nefungují, gamblery asi oficiálně berou, ale neoficiálně neberou.“ R2: „Já jsem se ptala toho jejich psychologa a on říkal, že když k nim někdo přijde, tak říkají, že má jít někam jinam. Nechají si ho teda 14 dní a pak ho intenzivně přemlouvají, aby šel někam jinam. Ale když vytrvá, tak tam může zůstat. Na tom jejich alkoholovém.“ (rozhovor s terapeuty)

- Celorepublikově je ročně hospitalizovaných kolem 600 osob (ÚZIS)
- V Brně se ambulantně léčí v NNO kolem 100 klientů, zájem narůstá.
- Anonymní gambleři

Tab 2.: Odhad počtu problémových hráčů ve věku 15-64 let, Brno-město (podle Mravčík et al., 2015).

	Podíl populaci	v	Přepočít na obyvatele 15-64 let, Brno-město
V riziku celkem	5 %		12329
Problémoví hráči	1,5-2,3 %		3699 – 5671
Patologičtí hráči	0,6-1,2 %		1479 – 2959

Hráči doporučují

- Regulace kasin na uzlových místech
- Regulace reklam na kurzové a online sázení
- Prevence na rizikových místech a v městském prostředí (např. MHD)
- Sebe/vyloučení problémových hráčů
- Fungující ústavní léčba
- Návaznost služeb po výstupu z léčebny

„Když to tak vezmu, tak když tam půjdeš, budeš zaměstnaněj, budeš brát neschopenku, ze které, když tam dostaneš třikrát denně najíst, tak neutratíš ani korunu. Takže, když seš sám a ukončíš tu léčbu, tak na ten účet ti chodí prachy, který když odcházíš, tak dostaneš cash. Takže ty budeš odcházet jako levnej gambler, neutratíš tam ani korunu, za půl roku tam budeš mít třeba 40 000, který ti dají do ruky a čau no. To je pak strašně riskantní.“ (klient)

- Provázanost a informovanost služeb
- Intenzivní péče v krizi a doba „hájení“.

„My s nima nemůžeme pracovat, dokud jsou úplně existenciálně ohrožený. Třeba se fakt na začátku muselo vyřešit to, aby nepřišli za dva dny o bydlení. A do té doby nemůžeme pracovat na nějakých prevencích relapsu nebo zastavení toho hraní, když jemu jde o to, aby měl co jíst a nepřišel o bydlení.“ (terapeutka)

Strategie politiky Statutárního města Brna v oblasti drog a závislostí 2018-2021

- průřezové problémy: roztržitost a nízká provázanost systému péče, slabá podpora v krizi a během zotavení, zaměření na rodinu, pomoc s oddlužením a stigmatizace závislých i pomáhajících profesí
- principy:
 - *harm reduction*
 - *participace*
 - *kvalita, efektivita a racionalita*
- **Strategický cíl 7: Koncepční regulace hazardního hraní a podpora prevence gamblingu**
- dosavadní politické řešení problému s hazardem nahrazuje dlouhodobá a zakotvená městská politika
- dialog na krajské i národní úrovni, pravidelný monitoring

Akční plán 2018-2019

<p>Opatření 7.1</p> <p>Koncepce regulace HH jako výsledek odborného dialogu na městské, krajské i národní úrovni</p>	<p>7.1.1 Regulace gamblingu se stane součástí městské strategie v oblasti drog a závislosti</p> <p>7.1.2 Rozvoj dialogu a spolupráce na příští strategii, která bude v oblasti regulace propojena s krajskou drogovou strategií a politikami jednotlivých samospráv v okolí Brna</p> <p>7.1.3 Monitoring a včasná reakce na výskyt černých a pololegálních heren na území města Brna</p>
<p>Opatření 7.2</p> <p>Podpora léčebných a sociálních programů pro hráče a rodiny zejména ze sociálně a ekonomicky znevýhodněného prostředí</p>	<p>7.2.1 Zvýšení informovanosti o možnostech odborné pomoci v této skupině</p> <p>7.2.2 Podpora sociální práce s rodinami hráčů a provázanosti mezi jednotlivými službami v oblasti pomoci</p> <p>7.2.3 Primární prevence mezi sociálně a ekonomicky znevýhodněnými skupinami obyvatel</p> <p>7.2.4 Podpora svépomocných programů v oblasti prevence gamblingu</p>
<p>Opatření 7.3</p> <p>Prevence online a kurzového sázení</p>	<p>7.3.1 Analýza možností regulace reklamy na kurzové sázení a následná implementace</p> <p>7.3.2 Přijetí preventivních opatření v oblasti kurzového a zejména online sázení</p>

Závěry

- 1) Plánovat politiky a opatření je třeba s ohledem na lokální kontext a potřeby a s ohledem na ty, jichž se mají týkat.
- 2) Opatření mohou/budou mít nezamýšlené důsledky, které lze jen částečně předvídat/omezit.
- 3) Intervence a politiky nejsou neměnné!

ANALÝZA DROGOVÉ SITUACE VE MĚSTĚ BRNĚ A SOUVISEJÍCÍ DOPORUČENÍ PRO MĚSTSKOU DROGOVOU STRATEGII

Autoři: Kateřina Škařupová, Ph.D., Pavel Nepustil, Ph.D., Mgr. Jakub Černý

Zadavatel: Statutární město Brno

STRATEGIE POLITIKY STATUTÁRNÍHO MĚSTA BRNA V OBLASTI DROG A ZÁVISLOSTÍ NA OBDOBÍ 2018-2021

| MAGISTRÁT MĚSTA BRNA |
| ODBOR SOCIÁLNÍ PÉČE | KOORDINAČNÍ CENTRUM PREVENČE |